

масштабний поштово-телеграфний страйк. Після репресій кінця 1905- початку 1906 року ізольовані осередки Союзу продовжили свою діяльність, що проявилось в проведенні агітації а поширенні опозиційних настроїв серед поштово-телеграфних чиновників. Перспективами подальшого дослідження проблеми є дослідження діяльності місцевих організацій Союзу, особливо в період страйку в листопаді 1905 року.

Література:

1. Центральний державний історичний архів України в м. Києві (далі - ЦДІАК України). - Ф. 274. - Оп.1. - Спр. 1639. - 2 арк.
2. ЦДІАК України. - Ф. 275. - Оп.1. - Спр. 862. - 6 арк.
3. ЦДІАК України. - Ф. 275. - Оп.1. - Спр. 1439. - 24 арк.
4. ЦДІАК України. - Ф. 1597. - Оп.1. - Спр. 134. - 16 арк.
5. Нариси історії української інтелігенції (перша половина ХХ ст.): У 3 кн. / [Відп. ред. Ю. О. Курносое; Авт.: С. І. Білокінь, О. Д. Бойко, Г. С. Брега та ін.]. - К.: Ін-т історії України НАН України, 1994. - Кн. 1. - 138 с.
6. Российские партии, союзы и лиги. Сборник программ, уставов и справочных сведений о российских политических партиях, всероссийских профессионально-политических и профессиональных союзах и всероссийских лигах / [Составлен В. Ивановичем]. - СПб:Типо-Литография Б.М. Вольфа, 1906. - 254 с.
7. Самоорганизация российской общественности в последней трети XVIII- начале XX в. / [Отв. ред. А.С. Туманова].- М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2011. - 887 с.
8. Череванин Н. Движение интеллигенции / Н. Череванин // Общественное движение в России в начале XX-го века: в 3-х т. / под ред. Л. Мартова, П. Маслова и А. Потресова. СПб., 1910. - Т. 2, Ч. 2. - С. 146-201.

Ольга Білобровець
(м. Житомир)

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ В НАДДНІПРЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Перша світова війна згуртувала польське суспільство Російської імперії в надії на об'єднання і відновлення державності. Початок війни викликав патріотичну хвилю піднесення та підтримки постраждалих від воєнних дій. Окремим аспектам життя і діяльності поляків під час Першої світової війни присвятили свої праці українські і польські

історики О. Вільшанська [6], А. Гуменюк [7], О. Донік [8], М. Коженювський [9], М. Мондзік [11]. Завданням нашого наукового дослідження є з'ясування ролі і місця польських організацій допомоги постраждалим від воєнних дій на початку Першої світової війни.

Для Російської імперії, де з середини ХІХ ст. склалася і поширилася традиція розглядати величезний простір від Балтики до Адріатики як виключно «слов'янський світ», результат війни вбачався у визволенні «захоплених у полон римо-католицьким світом» [5, с.72]. Дивовижна згуртованість населення Російської імперії без огляду на економічну чи соціальну приналежність та навіть політичні погляди активно відображалася засобами преси на початку Першої світової війни. Патріотичне піднесення багато в чому було викликане пануючими суспільними стереотипами щодо громадянського обов'язку. Цьому також сприяла думка, що війна буде недовгою і переможною [6, с.441]. Однак, коли кількість поранених почала стрімко зростати і війна перетворилася на затяжну, з'явилися біженці, настрої населення почали змінюватись.

В умовах воєнних дій, зростання військових потреб, численних жертв серед фронтовиків влада розуміла, що державні структури без значної підтримки громадськості не здатні забезпечити усім необхідним російську армію, і в першу чергу - опіку над хворими і пораненими військовослужбовцями. Також уваги потребувало і цивільне населення. Це родини мобілізованих до армії, біженці та мешканці прифронтових районів.

■ в умовах війни значно активізувалася буржуазія, яка разом із іншими соціальними групами - інтелігенцією, ліберально налаштованими поміщиками організувалася в загальноросійські благодійні союзи, спираючись на органи місцевого самоврядування, етнічні та місцеві товариства доброчинності. В липні 1914 року у Москві відбулись два з'їзди, на яких були представники з губерній і було засновано Всеросійський земський союз (ВЗС) і Всеросійський союз міст. Це були перші організації у Російській імперії утворені «знизу». Разом з тим, утворилася місцева вертикаль союзів - їх губернські і повітові комітети.

Влада також почала надавати дозвіл на створення і діяльність різних доброчинних етнічних організацій. Так, на офіційному рівні було визнано діяльність Польського товариства допомоги жертвам війни (ПТДЖВ), Центральний обивательський комітет губерній Царства Польського (ЦОКГЦП), що увійшли до Особливої наради з Улаштування біженців. Таким чином владні структури розглядали ці організації як альтернативні опозиційним ВЗС і ВСМ, а польські організації мали можливість одержати фінансування з державного бюджету. За підрахунками польських істориків в усіх українських губерніях існувало 115 відділень ПТДЖВ. Найбільша кількість їх була

у Подільській губернії (26), Волинській (22), Київській (20) [8, с.537-556].

На місцях починають утворюватись також і польські комітети допомоги постраждалим. У прифронтовій Волинській губернії на початку жовтня 1914 року почали прибувати біженці із Привісленського краю. Першими їм почали надавати допомогу польські організації. Житомирське римо-католицьке товариство терміново зібрало збори членів з метою організації і надання допомоги біженцям. Початково їм було надано 2000 крб. із статутного капіталу, потім пожертви робилися місцевими поляками [3, с.3]. Польська громада облаштувала і утримувала лазарет для поранених [2, с.4]. Власник чайного магазину В. Годзелінський утримував у лазареті своїм коштом одного пораненого [1, арк.97 зв.]. Організовувались різноманітні благодійні акції, кошти від яких направлялися на підтримку пораненим і постраждалим від воєнних дій [4.С.3].

Восени 1914 року у Києві була створено відділ Польського товариства допомоги жертвам війни з ініціативи ксьондза Т. Скальського. До діяльності цього відділу долучилося Київське римо-католицьке товариство доброчинності [10, с.78-82]. 16 серпня 1914 року у м. Одесі було засновано Польський комітет для надання допомоги пораненим, який підтримали існуючі польські громадські організації. Очолив комітет К. Ченцінський. Робота Комітету була спрямована не тільки на збирання матеріальних речей і коштів, але також до пошуку роботи, допомоги біженцям, пораненим, надання юридичної і медичної допомоги [9, с.88].

Таким чином, на початку Першої світової війни на території Наддніпрянської України утворюються як центральні російські, так і польські організації допомоги жертвам війни, підтримки пораненим і постраждалим від воєнних дій. Зокрема, такі організації діяли в Києві, Одесі, Житомирі.

Література:

1. Державний архів Житомирської області. - ф.283, оп. I, спр. 2.
2. Жизнь Волыни, - Житомир, - 1914. - № - 29 августа.
3. Жизнь Волыни. -Житомир. - 1914. - № -18 октября.
4. Наша Волынь. -Житомир. - 1914. - № - 08 октября.
5. Віднянський С. Перша світова війна як найбільша криза європейської цивілізації /Велика війна 1914-1918 рр. і Україна. - Інститут історії України, упорядник О .А. Реєнт. - К.: Кліо, 2013. - 783 с.
6. Вільшанська О.Л. Повсякденне життя і суспільні настрої населення / Велика війна 1914-1918 рр. і Україна. - Інститут історії України, упорядник О.А. Реєнт. - К.: Кліо, 2013. - 783 с

7.;Гуменюк А.О. Польські національно-політичні сили під час Першої світової війни (1914-1918 рр.) Пекст] / А. О. Гуменюк // Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 20 травня 2011 р. / Ред. кол.: К.К. Васильєв, В.М. Власенко, А.В. Гончаренко та ін.; за заг. ред. СІ. Дегтярьова. - Суми : СумДУ, 2011. - 4. 1. - С 65-66.

8. Донік О. М. Діяльність громадських організацій і товариств у справі допомоги військовим та цивільному населенню в Україні уроки першої світової війни (1914 - 1918 рр.) / О.М. Донік // Проблеми історії України XIX - початку XX ст. - К., 2002. - Вип. IV, - С. 155-182.

9. Korzeniowski M. Polacy w Odessie w latach I wojny światowej Polacz na Południowej Ukrainie XVII-XX w. - Olsztyn-Opole-Wrocław-Odessa, 2007-s. 81-107.

S* 10. Korzeniowski, M. Za Złotą Bramą zła i dobro społeczno-kulturalna Polaków w Kijowie w latach 1905-1920 / Mariusz Korzeniowski. -Lublin: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 2009. - 621 s

1.1. Mądzik M. Polskie organizacje niesienia pomocy ofiarom wojny na Wołyniu w latach I wojny światowej // Ucrainica Polonica. - 2004. - ДООІ.